

Årsrapport 2023

Regional Kompetansetjeneste for lindrende behandling,
Midt-Norge

Veiledning
Nettverk
Forskning
Prosjektarbeid
Organisering
Fagutvikling
Undervisning

Innhold

1. Regional Kompetansetjeneste for lindrende behandling, Midt-Norge	4
1.1 Målsetting	4
1.2 Organisering og ledelse	5
1.3 Personell	5
1.4 Organisering Helse Midt-Norge	5
2. Fagutvikling.....	6
2.1 Kommunale prosjekter i Midt-Norge	6
2.2 Utviklingsprogram for økt hjemmetid og hjemmedød	7
3. Nettverkssamarbeid	7
3.1 Årsmøte for de regionale kompetansetjenestene	7
3.2 Kompetansenettverk i Kreft og palliasjon Midt-Norge	8
3.2.1 Trondheim kommune og St. Olavs hospital HF.....	8
3.2.2 Sunnmøre - Volda og Ålesund	9
3.2.3 Romsdal og Nordmøre- Molde og Kristiansund	9
3.2.4 Fagnettverk Sør, Levanger og Fagnettverk Nord, Namsos	10
3.2.5 Lindrende gruppe Værnesregionen	11
3.2.6 Fjellregionen	12
3.2.7 Trøndelag Sørvest, Lakseregionen	12
3.2.8 Regional kompetansenettverk for sosionomer	13
3.2.9 Kompetansenettverk for leger ved St. Olavs hospital	13
3.3 Kreftkoordinatorer og kreftkontakter i Midt-Norge	13
4. Kompetansedeling og veiledning	14
4.1 Undervisningsoppdrag 2023	14
4.1.1 Erfaringswebinar for tilskuddsmottakere i Trøndelag og Møre og Romsdal	14
4.1.2 Regional fagdag for helsepersonell i kommune- og spesialisthelsetjenesten	14
4.1.3 Videokonferanse.....	15
4.1.4 Kurs i palliasjon del I og II/master i Helsevitenskap, NTNU, NTNU-viderekurs	15
4.1.5 Lege i spesialisering (LiS)- kurs i etikk og kommunikasjon.....	16
4.1.6 Lege i spesialisering (LiS) - kurs i palliasjon og smerte for onkologer	16
4.1.7 Medisnutdanningen teori og praktisk uketjeneste i palliasjon.....	16
4.1.8 Nordisk spesialistkurs i palliativ medisin	16
4.1.9 Samling for de palliative team i Midt-Norge.....	17

4.1.10 Andre undervisningsoppdrag	17
4.2 Utdanningskandidater Midt-Norge	18
4.3 Godkjente utdanningssteder i Midt-Norge	18
5. Forskning og publisering	18
5.1 Kvalitetssikringsprosjekt ved Seksjon lindrende behandling- CSNAT	18
5.2 Publikasjoner i 2023	19
6. Deltakelse i nasjonale råd- og arbeidsutvalg	20
7. Formidling	21
7.1 Hjemmeside	21
7.2 Facebook	21
7.3 Nyhetsbrev	21
7.4 Nasjonalt register over palliative virksomheter (Pallreg)	21
8. Samarbeidspartnere	22
8.1 Nasjonale og internasjonale samarbeidspartnere	23
8.2 Regionale samarbeidspartnere	23
8.3 Lokale samarbeidspartnere	23
9. Referanser og nyttige lenker	23

1. Regional Kompetansetjeneste for lindrende behandling, Midt-Norge

Regional kompetansetjeneste for lindrende behandling (KLB), Midt-Norge er en av fire tilsvarende tjenester som ble etablert i 2000 over Nasjonal Kreftplan (1999-2003). KLBs funksjon er beskrevet i sentrale dokumenter som Nasjonalt handlingsprogram for palliasjon i kreftomsorgen, Nasjonal strategi for kreftområdet, Norges offentlige utredninger (NOU, 2017:16) og en Stortingsmelding (Meld. St 24, 2019-2020). KLB er lokalisert i Kunnskapssenteret 4. etasje, St. Olavs hospital. Tjenesten er et viktig knutepunkt for det lokale, regionale og nasjonale palliasjonsarbeidet.

1.1 Målsetting

KLBs overordnede målsetting er optimalisert palliativ behandling og omsorg for pasienter og pårørende i Midt-Norge. KLB er en pådriver for faglig utvikling av palliasjon både i spesialist- og kommunehelsetjenesten i Trøndelag og Møre og Romsdal. Virksomheten drives i tråd med overordnede nasjonale helsepolitiske og helsefaglige føringer. KLB Midt-Norge skal fremme palliasjon og bidra til trygghet hos helsepersonell på alle nivå.

Fokusområder:

- ❖ Videreutvikling av et palliativt tjenestetilbud med høy kvalitet i spesialist- og kommunehelsetjenesten
- ❖ Styrking av kompetanse innen kreft og palliasjon på alle nivåer gjennom forskning, fagutvikling og undervisning
- ❖ Videreutvikling og oppfølging av standardiserte pasientforløp og prosedyrer
- ❖ Formidling av nasjonale retningslinjer, forskningsresultater og gjeldende praksis
- ❖ Videreutvikling av kompetansenettverk i regionen og oppfølging av praktisk samhandling
- ❖ Veiledning, oppfølging og evaluering av kommunale prosjekter i samarbeid med Statsforvalteren i Trøndelag og Helsedirektoratet

1.2 Organisering og ledelse

Organisatorisk er KLB en del av Avdeling undervisning og forskning, Kreftklinikken. Den kliniske virksomheten foregår ved Seksjon lindrende behandling (SLB). De fleste medarbeidere i KLB har også kliniske stillinger ved SLB.

1.3 Personell

Følgende leger og sykepleiere var tilknyttet KLB i 2023:

Personell KLB	Hovedansvarsområder	Stillingsstørrelse
Erik Torbjørn Løhre, overlege, ph.d	Daglig leder, Strategi, forskning og undervisning	60%
Marianne Haug Johansen, MSc, kreftsykepleier	Nettverksarbeid, prosedyrearbeid, undervisning, CSNAT	50%
Gunnhild Jakobsen, ph.d., førsteamanuensis	Forskningssykepleier	10%
Anne Kvikstad, overlege, dr.med., førsteamanuensis	Undervisning studenter og ansatte	20%
Elisabeth Brenne, overlege, ph.d	Prosjektarbeid CSNAT, undervisning	20%
Laila Skjelvan, MSc, sykepleier	Prosjektkoordinator kommunehelsetjenesten, CSNAT, undervisning, koordinerer daglig drift	100% (90% perm til juli)
Ida Granseth, sykepleier	Undervisning	10%

1.4 Organisering Helse Midt-Norge

Helse Midt-Norge RHF betjener i fellesskap en befolkning på ca 746 000 innbyggere. Krefttilbudet er organisert med onkologiske avdelinger i Trondheim og Ålesund. Det er onkologiske poliklinikker med palliative team ved åtte sykehus i regionen: Kristiansund, Levanger, Molde, Namsos, Orkdal, Trondheim, Volda og Ålesund.

2. Fagutvikling

2.1 Kommunale prosjekter i Midt-Norge

Tilskuddsordningen «*Kompetansehevende tiltak for lindrende behandling og omsorg ved livets slutt*» fra Helsedirektoratet er etablert for å styrke kvaliteten i helsetilbudet til personer med behov for palliasjon og deres pårørende, og for å bidra til kompetanseoppbygging i kommunene. KLB bidrar med råd og veiledning til prosjektarbeid og prosjektbeskrivelser evt deltakelse i styringsgrupper ved behov. Søknadene er generelt godt forankret i nasjonale retningslinjer. På oppdrag fra Helsedirektoratet har Statsforvalteren i Trøndelag og KLB i år vurdert 9 søknader fra kommunene i Møre og Romsdal og Trøndelag. Det ble totalt søkt om kr 3.104.720 og tildelt kr 2.347.000. Ingen avslag. Følgende kommuner ble tildelt midler i 2023:

Aukra (ROR kommuner), 2021-2023: «*Fra floskel til handling – rett pasient på rett sted*» – *innføring av forhåndssamtaler gjennom bruk av palliativ plan.*

Herøy, 2023-2024: «*Implementering av CSNAT*»

Levanger, 2022 «*Innføring av kommunalt palliativt team*»

Skaun, (Trøndelag Sørvest), 2023-2025 «*Innføring av palliativ plan i Trøndelag Sørvest*»

Steinkjer, 2023: «*Kompetansehevende tiltak i kreftomsorgen*»

Sunddal, 2023: «*Opplæring/oppfriskning av Livets siste dager*»

Tingvoll, 2023: «*Løfte kompetanse og kvalitet i tjenesten ved bruk av kommunikasjonsverktøy*»

Trondheim, 2023-2024: «*Innføring av CSNAT- et kartleggingsverktøy av pårørende*»

Åfjord (USHT), 2023: «*USHT rekrutterer og følger opp kommuner med digital opplæringspakke Lindrende behandling og omsorg ved livets slutt*»

Ålesund (USHT), 2023: «*USHT rekrutterer og følger opp kommuner med digital opplæringspakke Lindrende behandling og omsorg ved livets slutt*»

2.2 Utviklingsprogram for økt hjemmetid og hjemmedød

Hesledirektoratet etablerte i 2021 en treårig tilskuddsordning der kommuner skal utvikle modeller for mer hjemmetid og hjemmedød. Tiltaket inngår i Meld. St. 24 (2019-2020) og forankret i Prop. 1S (2020-2021) over kap.761. post 67. I 2023 ble det bevilget kr 3.100.000 til utviklingsprogrammet. Følgende kommuner fikk innvilget sine søknader: Gjøvik, Grong, Karmøy, Kongsberg og Trondheim. Grong kommune har trukket seg fra programmet. Helseledirektoratet har inngått avtale med Senter for omsorgsforskning om bistand, og KLB ved overlege Anne Kvikstad bidrar i styringsgruppen for Trondheim kommune.

3. Nettverkssamarbeid

3.1 Årsmøte for de regionale kompetansetjenestene

Ansaret for å avholde felles årsmøte deles mellom de regionale kompetansetjenestene. 30. mars ble det gjennomført årsmøte i Trondheim der følgende tema ble diskutert:

- Organisering av palliativ senter som inkluderer ikke-malign palliasjon
- Regionale og nasjonale arbeidsoppgaver,
- Oppfølging av St. Meld - KLBs rolle
- Ny spesialitet i palliativ medisin
- Videreutdanning/Masterutdanning - Mandat, rolle, kvalitet, forankring
- Handlingsprogrammet for palliasjon i kreftomsorgen og andre felles nasjonale retningslinjer
- Brosjyre «Når en av våre nærmeste dør»
- KLBs samfunnsoppdrag - inkludert åpenhet om døden
- Standardiserte pasientforløp og Pakkeforløp hjem
- Kontinuerlig SC og IV administrering av medikamenter - Variasjon og standardisering
- Behandling av kreftsmarter når opioider ikke er tilstrekkelig
- Velferdsteknologi og KLBs engasjement

3.2 Kompetansenettverk i Kreft og palliasjon Midt-Norge

«De regionale kompetansetjenestene er pådrivere for igangsetting og drift av fagnettverk for sykepleiere som jobber med lindrende behandling og omsorg. Kompetansenettverkene er viktige for å sikre samarbeid og kontinuitet og felles tilnærming mellom kompetansesentrene og palliative sentre i spesialisthelsetjenesten og med den kommunale helse- og omsorgstjenesten» (Meld. St.24, 2019-2020 s. 71).

Ressurssykepleiere har et definert ansvarsområde, utdanning og funksjon innen kreftomsorg og palliasjon på sin arbeidsplass:

- Kontinuerlig ivaretagelse av pleie- og omsorgsarbeid
- Spre kompetanse på egen arbeidsplass
- Klinisk forbedringsarbeid
- Samhandling og systemarbeid

Kompetansenettverk er gjerne et samarbeid mellom flere aktører som kommuner, kreftkoordinatorer, Kreftforeningen, Helseforetak/KLB, Universitet, Utviklingscenter for sykehjem og hjemmetjeneste og brukerutvalg. Samarbeidet bør være formalisert gjennom forpliktende avtaler. Midt-Norge har åtte overordnede fagnettverk av sykepleiere, ofte styrt av de palliative team med lokale ressursnettverk styrt av kreftkoordinatorer. Videre er det nyopprettede fagnettverk for leger og sosionomer. Rapportering fra kompetansenettverk i Midt-Norge:

3.2.1 Trondheim kommune og St. Olavs hospital HF

Ved utgangen av 2023 har Fagnettverket i kreft og palliasjon 118 sykepleiere og 2 vernepleiere. Disse er fordelt på alle soner i hjemmetjenesten (39), alle helse- og velferdssentre og helsehus (53), og flere avdelinger ved St. Olavs hospital (28). Styringsgruppen har i tråd med nasjonale føringer for fagområdet, et overordnet ansvar for ledelse og utvikling av fagnettverket. Gruppen har vært ledet av kreftkoordinator i Trondheim kommune og sykepleier ved KLB/SLB. Driftsgruppen har ansvar for

å arrangere fagdager, introduksjonskurs for nye ressurspsykepleiere og deres ledere, nettverkssamlinger og formidle aktuelle nyheter innen fagområdet. De ajourfører kontaktlister. Sykepleiere i nettverket har egen funksjonsbeskrivelse. Det er gjennomført to årlige nettverkssamlinger og en halvdags introduksjonskurs for fagnettverk og deres ledere i Trondheim kommune og St. Olavs hospital i vår.

3.2.2 Sunnmøre - Volda og Ålesund

Volda: Fagnettverket Søre Sunnmøre favner kommunene Volda, Ørsta, Vanylven, Sande, Ulstein, Hareid og Herøy. Nettverket består av sykepleiere, kreftsykepleiere og palliative sykepleiere. I 2023 var det 42 medlemmer i nettverket som er organisert og ledet fra det palliative teamet i Volda. Fagnettverket har ingen styrings- og driftsgruppe. Det ble gjennomført en fagdag i høst med hovedvekt på tema "Barn som pårørende". Foretakskoordinator for barn som pårørende, Eirin Liada snakket om lovverk, pårørendesenter, taushetsplikt/opplysningsplikt/når skal en kontakte barnevernet, samarbeid/manglende samarbeid, minoritetsfamilier, bruk av tolk/tolketjeneste. Ernæringsfysiolog ved Volda sjukehus, Marianne B Nesvold underviste om "Ernæring ved kreftbehandling". Det var totalt 16 ressurspsykepleiere som møtte.

Ålesund: Fagnettverket består av kommunene Ålesund (Skodje, Ørskog og Haram), Stranda, Sykkylven, Fjord kommune (Stordal og Valldal), Sula og Giske. Fagnettverket har eksistert siden 2011, hadde 55 medlemmer i 2023 og driftes av det palliative team ved Ålesund sykehus. Ressurspsykepleiere vurderer nettverket som svært viktig for helsearbeidere i kommunene og sykehus. Det må gjøres et arbeid for å sikre videre drift, da flere har sluttet eller pensjonert seg. På grunn av arbeid med Helseplattformen ble det ikke gjennomført fagdag i 2023. Kurs, seminar og nettverksmøte ble ikke prioritert.

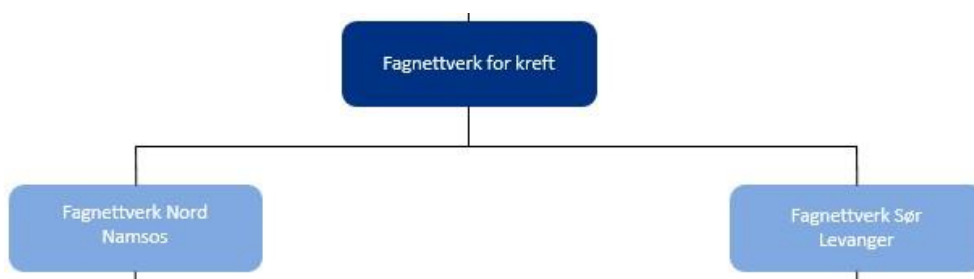
3.2.3 Romsdal og Nordmøre- Molde og Kristiansund

Molde: Fagnettverket har eksistert siden 2007 og er tilknyttet følgende kommuner: Molde, Sunndal, Rauma, Gjemnes, Aukra, Vestnes og Hustadvika. I samarbeid med palliativt team Kristiansund, ble

det gjennomført fagdag i april med tema pårørendefokus, barnepalliasjon, og medfølelsetretthet og selvivaretagelse. Videre er det gitt undervisning på sengeposter, samt institusjoner. Hustadvika kommune har et ressursnettverket bestående av 26 medlemmer, hvor ledere, sykepleiere og vernepleiere er representert fra alle arbeidsplasser innen hjemmesykepleie, bo og habilitering, sykehjem, heldøgnsbemannede boliger. Vi møtes hver åttende uke og deltar på fagdager, arrangert av palliative team, Molde/Kristiansund. Vårt hovedfokus i 2023 har vært palliativ plan, Livets siste dager, pakkeforløp hjem for pasienter med kreft, generell palliasjon og utfordrende pasientkasuistikker. Vi gir hverandre kollegastøtte på tvers av enheter. Nettverket drives av kreftkoordinator. Ressurspersonene organiserer undervisning på de enkelte arbeidsplassene, samt opplæring og sertifisering. Vi deler fagstoff, status, legger referat fra møter etc. i Teamsgruppen. I 2024 vil vi ha fokus på den nye kreftstrategien, pårørendestøtte, samt generell palliasjon og kasuistikker. Ikke mottatt rapport fra Kristiansund ved publisering.

3.2.4 Fagnettverk Sør, Levanger og Fagnettverk Nord, Namsos

Fagnettverket for kreft er en felles «driftsgruppe» (mørkeblå boks i figur nedenfor) for Fagnettverk Nord, Namsos og Fagnettverk Sør, Levanger, og gjennomfører felles fagdager. Gruppen består av personer fra de palliative team i Namsos og Levanger, Kreftforeningen, Nord Universitet, KLB, NSF faggruppe for kreftsykepleiere, DMS Steinkjer, kreftkoordinatorer og Utviklingssenter for sykehjem og hjemmetjenester. Fagnettverket har jobbet med å implementere Pakkeforløp hjem for pasienter med kreft.

Kreftsykepleiere i de palliative teamene, Namsos og Levanger sykehus, har hatt ansvar for Lokale samlinger for kreftsykepleiere og kommunale kontaktpersoner. Det ble gjennomført fire halvdagssamlinger i Namsos og en halvdagssamling i Levanger.

Fagnettverk Nord, Namsos inviterer sykepleiere (30 fra kommuner og 13 fra sykehus) fra Osen, Malm, Namsos, Overhalla, Høylandet, Indre Namdalen (Grong, Lierne, Namsskogan, Røyrvik), nordover til og med Bindal, Leka og Nærøysund kommuner til lokale samlinger. Fagnettverk Sør, Levanger inviterer 14 sykepleiere fra Snåsa, Steinkjer, Inderøy, Verdal, Levanger, Frosta (Væresregion Stjørdal og Meråker).

Det ble gjennomført fagdag i mars på Stjørdal med følgende tema: Tiden etter kreftbehandling, pakkeforløp hjem-kreft, hvordan bevare slitestyrken, etiske dilemma/etisk refleksjon, presentasjon av klinisk etisk komite, og orientering fra Kreftforeningen. 86 deltakere møtte.

3.2.5 Lindrende gruppe Værnesregionen

Fagnettverket i Værnesregionen favner kommunene Selbu, Stjørdal, Tydal og Meråker og består av sykepleiere, spesialsykepleiere og helsefagarbeidere. Driftsgruppen har hatt tre driftsmøter i 2023, i tillegg til møter for prosjektet «Jeg og døden». Vi hadde seks samlinger med ulike tema omkring døden, ledet av sykehusprest Ingvild Hammernes. Fagnettverk for ressurspersoner i kreftomsorg og lindrende behandling nord i Trøndelag arrangerte fagdag i Stjørdal med ca. 100 deltagere. Kreftforeningen inviterte til digital fagdag der vi underviste om «Kreftkoordinators rolle ved hjemmedød», og vi deltok på fagdag på Vardesenteret om «senkomplikasjoner etter kreftbehandling». På våre møter i nettverket har vi erfaringsutvekslinger om blant annet pakkeforløp hjem for kreftpasienter, Helseplattformen og Barn som pårørende og hjemmedød. Stjørdal deltok på palliasjonskonferansen i Tønsberg, og utvekslet innlegg og nyheter fra konferansen i etterkant. Selbu har hatt prosjekt «Sammen i Selbu» med fokus på samarbeid på tvers av sektorene om barn som pårørende. I tillegg har vi benyttet Teams aktivt med innlegg og delinger om aktuelle tema og spørsmål gjennom hele året.

3.2.6 Fjellregionen

Fjellregionen består av kommunene Tynset, Rendalen, Tolga, Alvdal, Folldal, Os, Røros, Stor-Elvdal og Holtålen. De fleste kommunene tilhører region Innlandet og tilhørende sykehus på Hamar, Lillehammer, Gjøvik og Elverum. Røros og Holtålen kommuner tilhører region Midt-Norge. Fagnettverket har eksistert siden 1984 og hadde i 2023 15 medlemmer, inkludert Røros sykehus og Unicare rehabilitering. De fleste er sykepleiere, og noen har videreutdanning innen kreftomsorg. Nettverket administreres for tiden fra Kreft poliklinikk, Tynset. Det har vært gjennomført en halvdags fagnettverkssamling med følgende tema: informasjon fra Unicare Røros om tilbud til kreftpasienter og Ergoterapeutens rolle i palliativ fase.

3.2.7 Trøndelag Sørvest, Lakseregionen

Fagnettverket består av ressursykepleiere fra Aure, Frøya, Heim, Hitra, Orkland, Rennebu, Rindal, Surnada kommuner og St. Olavs hospital, avd. Orkdal. Kreftkoordinator har ansvar for drift og kompetansespredning for fagnettverket innen kreft og palliasjon. Nettverket har 19 kreftsykepleiere, en sykepleier med master i palliasjon, tre sykepleiere med videreutdanning i palliasjon, fem sykepleiere og tre helsefagarbeidere, to med videreutdanning i kreftomsorg og lindrende pleie. [Trøndelag Sørvest | Kompetansenettverk i kreft og palliasjon \(trondelagsorvest.no\)](https://www.trondelagsorvest.no) Det er gjennomført fire fagdager i 2023 med følgende tema: Prosjektarbeid; Innføring av forhåndssamtale og palliativ plan i helsehus/sykehjem, «pakkeforløp hjem for pasienter med kreft», refleksjon som metode for kunnskapsutvikling i pleie- og omsorgstjenesten, barnepalliasjon, PALBU (barnepalliativ team) og hjemmesykehus, senskader etter kreftbehandling, immunterapi og andre nye kreftbehandlinger, samhandlingsrutiner, utfordringer i kommune/på sykehus mht. kompetanse og "tid" til god nok kreft- og palliasjonsbehandling, nyopprettede palliative senger på B4, palliasjon til ikke- maligne pasienter og Helseplattformen.

3.2.8 Regional kompetansenettverk for sosionomer

Sosionom Simon B Grimstad i Ålesund tok kontakt med KLB i 2022 for etablering av et Regionalt kompetansenettverk for sosionomer for faglig påfyll, erfaringsveksling og bidra som støtte og veiledning til nye sosionomer i regionen. I tillegg er det mange sykehus, men ofte små stillinger i palliative team for sosionomer. Sosionomnettverket består i dag av en styringsgruppe med to sosionomer fra Ålesund og Trondheim, Kreftforeningen og KLB. Målsettingen er å etablere en oversikt over sosionomene i regionen og gjennomføre to digitale møter i året, hvor fokus vil være fag og samarbeid. Første samling var 25. mai 2023, med 18 deltakere og temaet Pleiepenger for palliative pasienter, barn og voksne. Andre samling, 5. desember 2023, var det 21 deltakere og to temaer: Hvordan hjelpe pasienter med gjeldsutfordringer? og Ventesorg - Kan vi forebygge forlenget sorgforstyrrelse?

3.2.9 Kompetansenettverk for leger ved St. Olavs hospital

I 2023 har det vært en konstituerende fagsamling med kompetansenettverket for leger ved St. Olavs hospital som behandler palliative pasienter. Geriatrisk avdeling, Hematologisk avdeling, Barnepalliasjon Gyn-kreft, Lungeavdeling, hjertesviktpoliklinikk, OSS kreftpoliklinikken, Nevrologisk avdeling ALS teamet, Medisinsk avdeling B4 OSS, Seksjon lindrende behandling og avdeling lindrende behandling, Øya Helsehus

3.3 Kreftkoordinatorer og kreftkontakter i Midt-Norge

Kreftkoordinatorer er viktige samarbeidspartnere som bidrar til tilrettelegging av hverdagen for kreftsyke og pårørende i sine respektive kommuner. De samordner tilbud og tjenester rundt kreftpasienten og deres pårørende, og sørger for gode rutiner, systemer, veiledning og kompetanseheving. Noen kommuner har en eller flere kreftkoordinatorer i delte stillinger, og noen kreftkoordinatorer har ansvar for flere kommuner. Ved utgangen av 2023 har 46 av 64 kommuner i Midt-Norge kreftkoordinatorer i varierende stillingsstørrelser. I tillegg har KLB kreftkontakter i

kommuner uten kreftkoordinator for å sikre at all helsepersonell og deres ledere i regionen får tilbud om kurs, fagdager eller annen relevant informasjon innen palliasjon.

4. Kompetansedeling og veiledning

«Det er behov for å styrke kompetansen om lindrende behandling og omsorg i alle deler av helse- og omsorgstjenesten. Kompetansen deles ikke nok, og samarbeidet på tvers av profesjonene er ofte mangelfull». Meld. St.24 s.26.

4.1 Undervisningsoppdrag 2023

«De regionale sentrene for lindrende behandling og omsorg i spesialisthelsetjenesten skal bygge opp og spre kompetanse i regionen, også til kommunene» Meld.St.24 s. 68

KLB har koordinert og gjennomført følgende undervisningsoppdrag i 2023:

4.1.1 Erfaringswebinar for tilskuddsmottakere i Trøndelag og Møre og Romsdal

Tilskuddet *«Kompetansehevende tiltak for lindrende behandling og omsorg ved livets slutt»* ble etablert gjennom Nasjonal kreftplan (1999–2003) med hovedmålsetting å redusere antall nye krefttilfeller gjennom en langsiktig strategi for forebygging, og bedre tilbudet innen diagnostikk og behandling. Prosjekter skal gi styrket kvalitet i tjenestetilbudet, gode pasientforløp, økt kompetanse, økt samhandling- knytte sammen kommune- og spesialisthelsetjenesten, skape trygghet og mestring. I høst ble det arrangert Erfaringswebinar for tilskuddsmottakere i kommunehelsetjenesten i Midt-Norge. Deltakere fikk en gjennomgang av regler og råd for tilskuddsordningen og utvalgte kommuner delte sine erfaringer fra prosjektarbeid.

4.1.2 Regional fagdag for helsepersonell i kommune- og spesialisthelsetjenesten

I høst arrangerte KLB digital fagdag i regionen. Det var mer enn 100 deltakere som fulgte undervisningen på Teams.

Det ble gitt undervisning i følgende tema:

- Palliativ team for barn og unge

- Testing av kognitiv funksjon som beslutningsstøtte for vurdering av pasientens samtykkekompetanse opp mot videre behandlingsmål og omsorgsnivå
- Seleksjon av geriatiske pasienter til palliative forløp
- Kreftkoordinators rolle ved hjemmedød
- Prosjektarbeid: Informere, rekruttere og oppfølging av kommuner i Trøndelag og Møre og Romsdal som starter opp med digital opplæringspakke «Lindrende behandling og omsorg ved livets slutt»

4.1.3 Videokonferanse

Den ukentlige videoundervisningen via Teams inngår som del i utdanningsløp for utdanningskandidater i palliasjon, og fyller krav for å være godkjent som utdanningsarena for Kompetanseområde palliativ medisin. I løpet av 2023 har 33 undervisningstimer basert på forskningsartikler og annen undervisning dannet grunnlag for drøfting. Tilbudet er populært over hele landet og videreføres i 2024 med følgende temaer: palliasjon, organisering- samhandling, åndelig og eksistensiell omsorg, tumorrettet behandling, kommunikasjon, symptomer, tilstander, utredning og behandling, tverrfaglighet, frivillighet.

4.1.4 Kurs i palliasjon del I og II/master i Helsevitenskap, NTNU, NTNU-viderekurs

KLB har i samarbeid med NTNU arrangert kurs og utdanningsløp innen faget palliasjon. Kursene ble slått sammen for å utnytte undervisningsressurser best mulig. Vi viderefører Palliasjonskurs del I, del II for ansatte i spesialist- og kommunehelsetjenesten, og NTNU-viderekurs med 7,5 studiepoeng neste år mens masterutdanningen avsluttes. Hovedtema i programmet var følgende: kreftbehandling, virkninger og bivirkninger, symptomlindring, omsorg ved livets slutt og pårørende-samarbeid, palliasjon for ulike pasientgrupper, ernæring og ivaretagelse av helsepersonell.

4.1.5 Lege i spesialisering (LiS)- kurs i etikk og kommunikasjon

Kurset har som mål å bedre ferdigheter innen kommunikasjon og etiske problemstillinger for LIS leger i onkologi, og det ble i juni, 2023 arrangert for tredje gang i Trondheim. Kurset var fulltegnet.

4.1.6 Lege i spesialisering (LiS) - kurs i palliasjon og smerte for onkologer

Kurset inngår i Helsedirektoratets anbefalinger for spesialistutdanning i onkologi. Arrangør for kurset er Regionalt utdanningscenter for LiS. KLB har i samarbeid med KLB Helse Sør/Øst ved OUS bidratt med program og forelesning innen diagnostikk og kontroll av symptomer fra GI traktus, og de vanskelige utskrivelsene - samhandling mellom spesialist- og kommunehelsetjenesten. [Kurs for leger i spesialisering - spesialisthelsetjenesten.no](#)

4.1.7 Medisinutdanningen teori og praktisk uketjeneste i palliasjon

KLB bidrar inn i teoretisk undervisning i palliasjon på første, tredje og sjetten studieår. I tillegg har tredje års medisinerstudenter uketjeneste fire dager på Kreftklinikken hvor ½ dag på SLB hvor de møter pasienter. Sjetten års studentene tilbys også et seminar «Breaking bad news» med rollespill.

4.1.8 Nordisk spesialistkurs i palliativ medisin

Kurset arrangeres for 11. gang og strekker seg over to skoleår. 38 plasser er fordelt mellom Norge, Danmark, Finland og Island. Kurset arrangeres av spesialforeningene for palliativ medisin i disse landene og består av seks kursuker som holdes på ulike steder i Norden. Deltakerne må gjøre et avgrenset forsknings- eller fagutviklingsprosjekt som del av kurset. Det er hjemmeoppgaver mellom modulene og en skriftlig, avsluttende eksamen. Et nytt kull startet i september 2023 på første modul, og denne var som tidligere lagt til Trondheim. KLB og SLB er bidragsytere i undervisningsopplegget.

4.1.9 Samling for de palliative team i Midt-Norge

I vår ble de palliative teamene i Midt-Norge invitert til samling ved St. Olavs hospital. Nytt for året var deltakelse av nyopprettede palliative team fra St. Olavs hospital. Det var ca. 45 deltakere.

Følgende tema ble diskutert:

- Informasjon fra KLBs årsmøte
- Oppdatering om revidering av Handlingsprogrammet innen kreft og palliasjon
- Oppdatering om palliasjon som medisinsk spesialitet
- Presentasjon av nyetablert regionalt kompetansenettverk for sosionomer
- Presentasjon av nyopprettet kompetansenettverk for leger ved St. Olavs hospital
- Presentasjon av prosjekt «hjemmedød» ved Trondheim kommune med diskusjon mellom palliative team og kommunehelsetjenesten
- Survey om bruk av pumper for symptomlindring
- Samarbeid mellom kommune- og spesialisthelsetjenesten innen palliasjon

4.1.10 Andre undervisningsoppdrag

- Fagdag i turnus Kreftklinikken- sertifisering/resertifisering av pumper
- Temauke smerte og palliasjon Kreftklinikken
- Kreftskole I Kreftklinikken
- Dialogundervisning SLB, Kreftklinikken
- Ferievikarer Kreftklinikken- sertifisering pumper og undervisning
- Fagdag Gynekologisk avdeling, St. Olavs hospital
- Trainee sykepleie St. Olavs hospital
- Fagdager for fagnettverk i Trondheim og St. Olavs hospital
- NTNU- bachelor og videreutdanning i kreftsykepleie
- Onkologikurs for fysioterapeuter

4.2 Utdanningskandidater Midt-Norge

Overlege Anne-Tove Brenne har fullført det Nordiske spesialistkurset for kompetanseområdet palliativ medisin, og hun har klinisk tjeneste ved SLB, Kreftklinikken. Det er nå fem leger ved SLB/KLB med kompetanseområdet i palliativ medisin.

Volda sykehus har utdanningskandidat på deltid; Erling Tjelta Westlye, han jobber ellers som overlege på anesthesiavdeling og i palliativ team.

Camilla Brandal har ett års ansettelse som utdanningskandidat i Palliativt team i Ålesund. Hun er spesialist i allmenntilleggsmedisin og jobber til vanlig på Lindrende enhet Blindheim omsorgssenter.

4.3 Godkjente utdanningssteder i Midt-Norge

Følgende sykehus har godkjenning som utdanningssted innen palliasjon: St. Olavs hospital, Ålesund, Molde, Volda.

5. Forskning og publisering

«Kompetansesentrene utgjør forsknings- og utviklingsdelen av det regionale palliative senteret. Sentrale oppgaver er blant annet undervisning på grunn-, etter- og videreutdanningene, forskning og fagutvikling og å gi bistand til plan- og utredningsarbeid for organisering og utbygging av palliasjon i regionen og nasjonalt». Meld.St.24 s.71 og "Palliasjon er fortsatt et forskningssvakt område" Meld.St.24 s. 27

Forskning har til hensikt å bedre helsetjenester, gi økt kunnskap, bidra til økt livskvalitet for pasienter og effektiv ressursbruk. Nedenfor følger prosjekt og forskningspublikasjon for 2023:

5.1 Kvalitetssikringsprosjekt ved Seksjon lindrende behandling- CSNAT

«Pårørende må få støtte og avlastning slik at de kan bistå uten selv blir utslitt, og slik at de kan kombinere arbeid og omsorg. Det krever en målrettet pårørendepolitikk som anerkjenner og verdsetter pårørendes kompetanse og innsats og godt samspill mellom det offentlige og pårørende» Meld.St.24 s. 55

The Carer Support Needs Assessment Tool (CSNAT) er et kunnskapsbasert verktøy for kartlegging av pårørendes behov for støtte som omsorgsgivere ved alvorlig sykdom. KLB har i samarbeid med Seksjon lindrende behandling (SLB), St. Olavs hospital, Trondheim gjennomført et kvalitetssikringsprosjekt der den engelske modellen er utprøvd. Følgende arbeid er utført i 2023:

- Ferdigstilt kvalitativ analyse av 20 dybdeintervju: Arbeidsgruppa (Marianne Haug Johansen, Laila Skjelvan, Elisabeth Brenne) i samarbeid med øvrige prosjektgruppemedlemmer.
- Utarbeidet lokal veileder for CSNAT ved SLB
- Utarbeidet «Praktiske råd under CSNAT-samtalen» på bakgrunn av resultatet i prosjektet.
- Oversatt resultater og «Praktiske råd under CSNAT-samtalen» til engelsk for diskusjon i prosjektgruppa og senere publisering
- Søkt om utvidelse av kvalitetssikringsprosjektet til Regional Etisk Komite og Helsedirektoratet.
- Forberedt seminar i samarbeid med SLB før implementering av den lokale veilederen i januar 2024.
- Presentasjon av prosjektet i regional videoundervisning for Helseregion Midt-Norge

5.2 Publikasjoner i 2023

Emergency Palliative Cancer Care: Dexmedetomidine Treatment Experiences—A Retrospective Brief Report on Nine Consecutive Cases: Erik Torbjørn Løhre, Augstein Svedahl, Gunnhild Jakobsen, Tora Skeidsvoll Solheim, Pål Klepstad, Morten Thronæs; *Pain & Therapy* (2023) 12:593–605

Breakthrough and Episodic Cancer Pain from a Palliative Care Perspective: Erik Torbjørn Løhre, Gunnhild Jakobsen, Tora Skeidsvoll Solheim, Pål Klepstad, Morten Thronæs; *Current Oncology*, publ. online Nov 30, 2023

<https://doi.org/10.3390/cancers14163933>

6. Deltakelse i nasjonale råd- og arbeidsutvalg

KLB er engasjert i høringer og deltakelse i referanse- og arbeidsutvalg som gir oss mulighet til å påvirke politiske beslutninger i utviklingen av fremtidens palliasjon.

I 2023 har KLB deltatt i følgende nasjonale råd- og arbeidsutvalg oppnevnt av Helsedirektoratet:

- Nasjonal arbeids -og referansegruppe i Helsedirektoratet utgått fra mandat i Stortingsmelding 24, og referansegruppe for nasjonale faglige råd for forhåndssamtaler
- Nasjonal referansegruppe i Helsedirektoratet utgått fra mandat i Stortingsmelding 24 for nasjonale faglige råd om Åpenhet rundt døden
- Nasjonal arbeidsutvalg for palliasjon som medisinsk spesialitet (HDir)
- Revisjon av Nasjonalt handlingsprogram for palliasjon i kreftomsorgen
- Tilsyn med utdanningssteder
- Nasjonal kodegruppe
- Anbud drenasjeutstyr til pleuravæske- og ascites.

7. Formidling

7.1 Hjemmeside

KLB drifter en nettside med relevant informasjon som kurstilbud innen palliasjon, praktisk verktøy til bruk for helsepersonell, nytt innen forskning, prosjektarbeid i kommuner, nyttige lenker med mer.

www.palliasjon-midt.no

7.2 Facebook

KLB opprettet i 2012 en Facebook-side og har ved utgangen av dette året 881 følgere.

7.3 Nyhetsbrev

KLB sender ut nyhetsbrev x 2 pr. år (mai og desember) og sendes ut til alle våre samarbeidspartnere. Ta gjerne kontakt med oss om du ønsker å få tilsendt nyhetsbrev. palliasjon-midt@stolav.no

7.4 Nasjonalt register over palliative virksomheter (Pallreg)

I Pallreg www.pallreg.no er det mulig for alle å søke opp informasjon om palliative virksomheter i Norge. Innholdet består blant annet av antall palliative sengeenheter, kreftsykepleiere, ressurpsykepleiere, prosjektarbeid i kommuner, antall palliative team og palliative senter. Registeret oppdateres kontinuerlig av de regionale kompetansetjenestene og vi er takknemlig for tilbakemeldinger, særlig dersom opplysninger mangler eller bør endres for deres kommune/enhet på sykehus.

Statistikk for kommunale virksomheter

Region:
 Foretak:
 Fylke:
 Kommune:

Kategori	Antall	Antall kommuner (av 65)	Antall senger	Sykepleiere	Kreftsykepleiere	Palliative sykepleiere	Ergo	Fysio	Sosio	Med i nettverk
Enhet på DMS/Helsehus	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0
Enhet sykehjem	5	5	35	0	0	0	0	0	0	0
Enkelt seng(er) i sykehjem	22	20	34	0	0	0	0	0	0	0
Kreftkoordinator	39	39	0	0	0	0	0	0	0	37
Kreftsykepleier ikke med i nettverk	11	11	0	0	11	0	0	0	0	0
Nettverk av ressurs spl	51	49	0	333	131	38	0	0	0	0
Prosjekt i kommunen	10	10	0	0	0	0	0	0	0	0
Team	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0
Tverrfaglig palliativ ressursgruppe	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
SUM	142	138	70	333	142	38	0	0	0	37

Eksporter Statistikk

Statistikk for helseforetak

Region:
 Foretak:
 Fylke:
 Kommune:

Kategori	Antall	Kompetansesenter	Pall Team	Antall senger	Plasser	Sengeenheter	Ergo	Fysio	Kreftspl	Ressursspl	Palliativespl	Sosionomer
Nettverk av ressurs sykepleiere	1	0	0	0	0	0	0	0	9	28	2	0
Nettverk av sosionomer	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	19
Onk. avd	2	0	0	27	6	2	0	0	0	0	0	0
Onkol. pol. kl.	8	0	0	0	25	0	0	0	0	0	0	0
Palliativt senter	8	0	7	21	0	5	0	0	0	0	0	0
Regionalt pall. senter	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Smerteklinikk	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
SUM	22	1	7	48	31	7	0	0	9	28	2	19

8. Samarbeidspartnere

KLB samarbeider med organisasjoner og helsepersonell som arbeider innen faget palliasjon og sammen øker vi kompetansen hos helsepersonell og sikrer gode helsetjenester. Vi er takknemlige for den tillit samarbeidspartnere, oppdragsgivere, klinikkledelse og kolleger har vist oss gjennom 2023. Oversikt over våre samarbeidspartnere:

8.1 Nasjonale og internasjonale samarbeidspartnere

European Palliative Care Research Centre (PRC)

Helsedirektoratet/Helse- og omsorgsdepartementet

Legeforeningen

Norsk forening for Palliativ Medisin (NFPM)

Norsk palliativ forening (NPF)

Norsk Sykepleierforbund (NSF)

8.2 Regionale samarbeidspartnere

Statsforvalteren i Trøndelag

Kommunehelsetjenesten og fagnettverk i Midt-Norge

Kreftkoordinatorer i regionen

Kreftforeningen

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU)

Palliative team i Midt-Norge, lokalisert både ved sykehus og i kommuner

Regionale kompetansetjenester for lindrende behandling i Helseregionene Nord, Vest og Sør-Øst

Regionalt utdanningscenter Helse Midt-Norge

8.3 Lokale samarbeidspartnere

Institutt for klinisk og molekylær medisin (IKOM), Fakultet for Medisin og Helsevitenskap, NTNU

Øvrige deler av Avdeling forskning og undervisning, Kreftklinikken

SLB, Kreftklinikken og andre klinikker og avdelinger som arbeider med palliasjon

9. Referanser og nyttige lenker

Meld. St.24, 2019-2020, Helsedirektoratet

NOU 2017:16 På liv og død- Palliasjon til alvorlig syke og døende. Helse- og omsorgsdepartementet

[Palliasjon i kreftomsorgen – handlingsprogram - Helsedirektoratet](#)

www.pallreg.no

www.palliasjon-midt.no Regional kompetansetjeneste for lindrende behandling, Midt-Norge

[Regional kompetansetjeneste for lindrende behandling \(KLB\), Helse Sør-Øst](#)

[Kompetansesenter i lindrende behandling Helseregion Vest](#)

[Regionalt kompetansesenter for lindrende behandling \(Lindring i nord\)](#)

[Statsforvalteren i Trøndelag](#)

[Utviklingscenter for sykehjem og hjemmetjenester](#)

[Kreftforeningen](#)

[Norsk palliativ forening \(NPF\)](#)

[Norsk forening for palliativ medisin \(NFPM\)](#)

[Forum for kreftsykepleie](#)

[Vardesenteret](#)

[European Association for Palliative Care \(EAPC\)](#)

[Regionalt utdanningscenter Helse Midt-Norge - spesialisthelsetjenesten.no](#)

Felles postboks til KLB: palliasjon-midt@stolav.no